

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/186/2017
Identifikačné číslo spisu:	1205206737
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1205206737.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. J., nar. X. X. XXXX, bývajúceho v L., D. XX, v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Evou Borovskou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Štefánikova 7, proti žalovanému ARRIVA NITRA a. s., so sídlom v Nitre, Štúrova 72, IČO: 36 545 082, v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. Marekom Ďuranom, advokátom so sídlom v Nitre, Štefánikova 34, za účasti intervenienta na strane žalovaného Slovenskej kancelárie poisťovateľov, so sídlom v Bratislave, Bajkalská 19B, IČO: 36 062 235, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava II, pod sp. zn. 10C/72/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. novembra 2016, sp. zn. 9 Co/631/2014 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 10. novembra 2016 sp. zn. 9Co/631/2014 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo 16. júla 2014 č. k. 10C/72/2005-666 z r u š u j e a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 16. júla 2014 č. k. 10C/72/2005 - 666 (v poradí druhým) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 30.602,26 eur titulom straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (úrazovej renty) za obdobie od 1. 4. 2002 do 31. 8. 2010 spolu s úrokom z omeškania a za obdobie od 1. 9. 2010 platenia mesačnej úrazovej renty v sume 342,16 eur. Vychádzal zo zistení, že žalobca utrpel dňa 7. 10. 1966 pri dopravnej nehode poškodenie na zdraví, v dôsledku ktorého bol práceneschopný do 8. 10. 1968, odkedy mu bol priznaný invalidný dôchodok, že dopravná nehoda bola zavinená vodičom spoločnosti predchodcu žalovaného Československá štátna automobilová doprava (ďalej len „ČSAD“) n. p., Bratislava, ktorá oznámila túto poistnú udalosť Slovenskej štátnej poisťovni (táto ju evidovala pod č. 66/61103/837-36), že zamestnávateľ žalobcu Pozemné stavby, n. p. Nitra uznal úraz žalobcu spôsobený touto dopravnou nehodou ako pracovný úraz a že poisťovňa odškodňovala žalobcovi stratu na zárobku počas celého obdobia až do apríla 2002 (posledná platba bola vyplatená v máji 2002), kedy mu definitívne zastavila vyplácanie renty z dôvodu, že nová diferenčná renta mu po prepočte nevznikla s poukazom na nariadenie vlády č. 268/2003 Z. z., čo mu oznámila listom z 13. 2. 2004. Riadiac sa právnym názorom odvolacieho súdu vysloveného v jeho zrušujúcom uznesení (podľa odvolacieho súdu v danom prípade vznikol škodovou udalosťou

žalobcovi nárok na náhradu škody jednak voči zamestnávateľovi za spôsobený pracovný úraz podľa pracovnoprávných predpisov a jednak nárok na náhradu škody voči priamemu škodcovi (predchodcovi žalovaného) podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, pričom za významné považoval to, či si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody aj priamo voči predchodcovi žalovaného, a to z dôvodu, že by tento mohol plynúť aj po zániku jeho nároku podľa pracovnoprávných predpisov, a to v rozsahu, v ktorom mu nebol nahradený zo strany zamestnávateľa) ani po doplnení dokazovania nemal preukázané riadne uplatnenie žalovaného nároku na náhradu škody žalobcom voči žalovanému (jeho predchodcovi). Žalobca totiž opätovne poukazoval len na tie isté listinné dôkazy, ktoré mal k dispozícii i odvolací súd a ktoré sú podľa jeho názoru nepostačujúce. Za tejto dôkaznej situácie dospel k záveru, že žalovaným i vedľajším účastníkom vznesená námietka premlčania je dôvodná. Žalobca sa totiž dozvedel najneskôr dňom, kedy mu bol priznaný invalidný dôchodok (8. 10. 1968) o škode a kto za ňu zodpovedá. Nasledujúcim dňom mu začala plynúť ročná subjektívna premlčacia lehota, v ktorej si mohol uplatniť svoj nárok u predchodcu žalovaného na súde. Keďže tak preukázateľne urobil až podaním tejto žaloby dňa 31. 3. 2004 (správne 1. 4. 2004), teda po zákonom stanovenej premlčacej lehote, musel na námietku premlčania prihladiť a premlčané právo priznať nemohol. Žalobu preto v celom rozsahu zamietol. Vec právne posúdil podľa § 427 ods. 1, § 431, § 100 ods. 1 a § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v znení účinnom v čase vzniku škody.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 10. novembra 2016, sp. zn. 9 Co/631/2014 na odvolanie žalobcu a žalovaného (napadol len výrok o trovách konania) rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil a v časti náhrady trov konania zmenil tak, že zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného konania a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví spočívajúcej v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za škodu (§ 427 a nasl. a § 447 OZ), ktorý sa od 1. 8. 2004 transformoval na úrazovú rentu. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne najskôr skúmal dôvodnosť námietky premlčania vznesenej žalovaným a intervenientom po zrušení veci krajským súdom a dospel s poukazom na ustanovenie § 100 ods. 1 a § 106 ods. 1 OZ k správne právnemu názoru, že táto je dôvodná. Konštatoval, že v prípade náhrady škody subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku poškodeného, ktorá sa týka jeho vedomosti o škode a vedomosti o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá, pričom ak ide o náhradu škody spôsobenej na zdraví, platí len subjektívna premlčacia doba. Vychádzal z názoru, že pri škode na zdraví spočívajúcej v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (úrazová renta) neprichádza do úvahy premlčanie jednotlivých mesačných plnení, ale nároku ako celku a že subjektívna premlčacia doba začína plynúť zásadne od okamihu, kedy sa poškodený dozvedel o zárobku dosahovanom pred poškodením a po poškodení, resp. kedy sa poškodený dozvedel o vydaní rozhodnutia o priznaní invalidného dôchodku. Z výsledkov vykonaného dokazovania bolo nesporné, že žalobca sa o výške invalidného dôchodku dozvedel z rozhodnutia SDÚ zo 4. 9. 1969, ktorým mu bol priznaný invalidný dôchodok od 8. 10. 1968 s tým, že prvý dôchodok mu bol vyplatený 16. 9. 1969. Týmto dňom žalobca nadobudol vedomosť, že mu uchádza zárobok, a teda týmto dňom začala žalobcovi plynúť dvojročná subjektívna premlčacia doba (správne jednoročná, ktorá platila do 31. 3. 1983 - poznámka dovolacieho súdu) k uplatneniu nároku na súde. Keďže žalobca si tento nárok uplatnil žalobou na súde až 31. 3. 2004 (správne 1. 4. 2004), súd prvej inštancie postupoval správne, keď k námietke premlčania prihladol a žalobu z dôvodu premlčania zamietol. K námietke žalobcu, že nárok bol ešte pred podaním žaloby pred viac ako 35 rokmi uplatnený u predchodcu žalovaného, resp. intervenienta uviedol, že z hľadiska premlčania je rozhodujúci okamžik uplatnenia nároku na súde, či u iného orgánu a nie u dlžníka. Keďže v konaní nebolo preukázané uplatnenie nároku žalobcu voči žalovanému (jeho predchodcovi) na súde pred uplynutím premlčacej lehoty, sú výhrady žalobcu bezpredmetné. Vzhľadom na opodstatnené vznesenú námietku premlčania sa už nezaoberal ďalšími námietkami žalobcu, ktoré sa týkali refundácie a duplicity plnení. Rozsudok súdu prvej inštancie považoval preto vo veci samej za vecne správny a v tejto časti ho podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil. V časti náhrady trov konania žalovaného pred súdom prvej inštancie, napadnutý rozsudok podľa § 388 C. s. p. zmenil a priznal žalovanému trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia.

3. Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal včas dovolanie žalobca, a to z dôvodu existencie vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. a pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Porušenie jeho práva na spravodlivý proces odôvodnil tým, že krajský súd sa už pri vydaní prvého zrušujúceho rozhodnutia dopustil procesného pochybenia, keď nad rámec dôvodov podaného odvolania intervenientom, sa zaoberal existenciou uplatnenia nároku na náhradu škody žalobcom voči predchodcovi žalovaného, hoci to žalovaný a ani intervenient v konaní vôbec nenamietali a že odvolací súd napadnutý rozsudok riadne a vyčerpávajúco neodôvodnil. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, za nesprávny považoval názor krajského súdu, podľa ktorého mu intervenient vyplácal náhradu za stratu na zárobku nie zo zákonnej zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú prevádzkou jeho vozidla, t. j. podľa predpisov občianskoprávných, ale z titulu pracovného úrazu podľa pracovnoprávných predpisov. Poukázal na to, že už zo správy poisťovne z 15. 12. 1969 je zrejmé, že poisťovňa nároky žalobcu plnila za poisteného ČSAD n. p., Bratislava (a nie za zamestnávateľa), a to podľa § 431 OZ. Poisťovňa od roku 1973 do 1. 4. 2002, t. j. viac ako 29 rokov vyplácala náhradu za stratu na zárobku priamo žalobcovi. Nešlo preto o žiadnu refundáciu zamestnávateľovi žalobcu a ani o vyplácanie nároku titulom regresného nároku. V tomto smere považoval záver prijatý krajským súdom za arbitrárny a nepravdivý. Nestotožnil sa s právnym názorom krajského súdu, že ním uplatnený nárok je premlčaný. Konajúce súdy pri posúdení premlčania nároku úplne opomenuli, že intervenient uhrádzal žalobcovi stratu na zárobku a teda, že dobrovoľne plnil povinnosti zodpovedajúce príslušnému právu až do apríla 2002. Nesprávny je preto záver konajúcich súdov, podľa ktorého dvojročná premlčacia doba začala plynúť 16. 9. 1969 a márne uplynula 19. 9. 1971. Keďže intervenient jeho nárok riadne uhrádzal, nemal sa čoho domáhať na súde, a to ani do 8. 10. 1970 a ani ďalej do roku 2002. V tomto čase absentoval jeden z dvoch základných predpokladov pre uplatnenie nároku na súde, a to vznik škody. Právo žalobcu na náhradu škody sa v žiadnom prípade nemohlo premlčať v roku 1971 tak, ako to nesprávne uvádza krajský súd. Škoda v jeho prípade vznikla až zastavením výplaty straty na zárobku intervenientom v roku 2002, kedy sa podľa jeho názoru mohli premlčať už len jednotlivé splátky. Mal za to, že konajúce súdy síce použili správny právny predpis, ale nesprávne ho aplikovali na zistený skutkový stav. Navrhol preto rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca v podstate dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) C. s. p. ani neuplatňuje, keď dovolanie smeruje výhradne voči právnemu posúdeniu veci. Stotožnil sa s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke premlčania práva. Poukázal na to, že žalobca nepreukázal uplatnenie nároku voči žalovanému (jeho predchodcovi) pred podaním žaloby a že ani v prípade jeho preukázania táto skutočnosť nemá vplyv na posúdenie premlčania nároku. Navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť.

5. Intervenient vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces žalobcu. Poukázal na to, že do tohto práva nepatrí právo účastníka, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. K premlčaniu práva uviedol, že žalobca si nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti uplatnil u svojho zamestnávateľa z titulu pracovného úrazu, ktorý si následne formou regresného nároku uplatnil náhradu vyplateného plnenia proti predchodcovi žalovaného v rozsahu jeho zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka. Za žalovaného tento regresný nárok uhrádzala poisťovňa zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a neskôr po dohode medzi Pozemnými stavbami a poisťovňou, plnila poisťovňa priamo žalobcovi, čím došlo k zjednodušeniu procesu výplat medzi zainteresovanými stranami. Nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že nemal čo uplatňovať do roku 2002, keďže mu žiadna škoda nevznikla, lebo bol odškodňovaný poisťovňou. Žalobca prehliada, že o škode sa dozvedel priznaním invalidného dôchodku 8. 10. 1968, kedy už mal aj vedomosť, kto mu za škodu zodpovedá. To, že sa rozhodol uplatniť si nárok podľa pracovnoprávných predpisov od zamestnávateľa a nie od predchodcu žalovaného podľa občianskoprávných predpisov, nemôže mať vplyv na určenie začiatku plynutia premlčacej doby voči subjektu, u ktorého si nárok neuplatnil. Konajúce súdy správne posúdili vznesenú námietku premlčania a správne žalobu pre premlčanie nároku zamietli. Navrhol preto dovolanie žalobcu odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou. Dospel pritom k záveru, že dovolanie žalobcu pokiaľ prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. prípustné nie je. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 432 ods. 1 C. s. p. (t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci) mal za to, že dovolanie žalobcu je prípustné a treba ho považovať aj za opodstatnene podané.

7. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

8. V preskúmvanej veci žalobca odôvodňoval prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania aj podľa § 420 písm. f) C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu. V zmysle § 420 písm. f) C. s. p. je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012).

9. Pokiaľ žalobca v dovolaní odôvodnil porušenie jeho práva na spravodlivý proces pochybením krajského súdu, že nad rámec dôvodov podaného odvolania intervenientom sa zaoberal tým, či (ne)uplatnil nárok na náhradu škody spočívajúcej v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti voči predchodcovi žalovaného, treba uviesť, že odvolací súd je zásadne rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Viazanosť odvolacími dôvodmi treba vykladať tak, že odvolací súd môže pri svojom rozhodnutí prihliadnuť iba na tie dôvody upravené v § 365 ods. 1 C. s. p. (predtým § 205 ods. 2 O. s. p.), ktoré boli odvolateľom v odvolacej lehote v dovolaní uplatnené. To znamená, že ak odvolateľ v dovolaní uplatňuje ako odvolací dôvod napr., že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, odvolací súd nemôže vec preskúmať z iných než z týchto dôvodov (napr. pre nesprávne právne posúdenie veci). Z obsahu odvolania podaného intervenientom na súd prvej inštancie 14. 1. 2011 vyplýva, že ním napáda správnosť rozsudku súdu prvej inštancie nielen čo do výšky priznaného plnenia, ale aj čo do jeho základu, t. j. aj pre nesprávne právne posúdenie veci. V takomto prípade, ak odvolací súd za podstatnú považoval tiež otázku uplatnenia si nároku na náhradu škody podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka žalobcom voči predchodcovi žalovaného, nešlo podľa dovolacieho súdu o postup odvolacieho súdu nad rámec odvolacích dôvodov, a teda o procesný postup v rozpore s § 212 ods. 1 O. s. p. (teraz § 380 ods. 1 C. s. p.).

10. Podľa názoru dovolacieho súdu rovnako nie je opodstatnená ani námietka dovolateľa, podľa ktorej rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený. Najvyšší súd predovšetkým pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale

iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadne vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, prípadne ak dôvody rozsudku sú natoľko vnútorne rozporné, že rozsudok ako celok vyznieva nepresvedčivo, zakladá existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

11. Podľa dovolacieho súdu v danej veci v prípade odôvodnenia rozsudku odvolacím súdom nejde o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 C. s. p.

12. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia totiž uvádza stručný obsah napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, obsah odvolania žalobcu a tiež písomného vyjadrenia žalovanej strany k tomuto odvolaniu. Odôvodnenie obsahuje podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán. Odvolací súd v ňom uvádza skutkové zistenia, z ktorých pri rozhodnutí vychádzal a tiež právne posúdenie veci, ktoré použil. Zároveň reaguje aj na námietky vznesené žalobcom v odvolaní. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa zákonné požiadavky uvedené v § 393 ods. 2 C. s. p. Žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený. Samotný nesúhlas dovolateľa s rozsudkom odvolacieho súdu po vecnej stránke, nemožno považovať za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

13. So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolací súd nezistil taký nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorým by vylúčil žalobcu z realizácie jeho procesných práv s následkom porušenia jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Dovolanie žalobcu pre vadu zmätočnosti nie je preto prípustné a ani dôvodné.

14. Dovolateľ ním uplatnený dovolací dôvod podľa § 432 ods. 1 C. s. p. odôvodnil nesprávnym právnym posúdením premlčania nároku na náhradu škody, konkrétne nesprávnym posúdením začiatku plynutia premlčacej doby. Uviedol, že odvolací súd v rámci posúdenia premlčania úplne pominul, že žalobcovi bolo príslušné právo (strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti) dobrovoľne plnené až do apríla roku 2002, kedy došlo bezdôvodne k jeho zastaveniu. Následne nesprávne za okamžik začiatku plynutia premlčacej doby určil deň prvej výplaty invalidného dôchodku (16. 9. 1969), výsledkom čoho dospel k nesprávnemu právnemu názoru, že uplatnil na súde právo po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, čo viedlo k zamietnutiu žaloby. Odvolací súd mal v tomto prípade za začiatok plynutia premlčacej doby správne určiť až okamžik, kedy došlo k zastaveniu výplaty straty na zárobku intervenientom. Hoci dovolateľ právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu osobitným spôsobom neformuloval, z uvedeného možno vyvodíť, že za podstatnú považoval otázku vplyvu dobrovoľného poskytovania plnenia subjektom zodpovedným za škodu a jeho (nedôvodného) zastavenia, na premlčanie ním uplatneného nároku (určenie začiatku plynutia premlčacej doby) za situácie tzv. súbehu zodpovedností (z tej istej škodovej udalosti zodpovedá za škodu na zdraví zamestnávateľ podľa Zákonníka práce a zároveň priamy škodca podľa Občianskeho zákonníka). Dovolateľ síce formálne v dovolaní uviedol, že prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci uplatňuje podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. c) C. s. p., no neoznačil žiadne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, od ktorého by sa mal odvolací súd pri riešení tejto otázky odkloniť a ani žiadne jeho rozhodnutia, ktoré by uvedenú právnu otázku riešili rozdielne. Treba mať za to, že dovolateľ v skutočnosti uplatnil prípustnosť dovolania podľa písmena b) citovaného ustanovenia, t. j. že ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Ani najvyšší súd nemá vedomosť o tom, že by táto otázka bola do vydania tohto rozhodnutia dovolacím súdom vyriešená. Dospel preto k záveru, že dovolanie žalobcu odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci je podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. prípustné.

15. Odvolací súd posudzoval po právnej stránke nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví v podobe straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti podľa § 427 a § 447 OZ a v otázke premlčania podľa § 106 ods. 1 a ods. 2 OZ. Svoje rozhodnutie v podstate založil na právnom názore, že dobrovoľné poskytovanie plnenia žalobcovi zo strany subjektu zodpovedného za škodu a jeho zastavenie, nemá

žiaden vplyv na premlčanie práva (na začiatok plynutia premlčacej doby), keď aj v tomto prípade za začiatok plynutia premlčacej doby považoval okamih prvej výplaty invalidného dôchodku žalobcovi, t. j. deň 16. 9. 1969, z čoho následne vyvodil (keďže žalobca uplatnil nárok na súde až 1. 4. 2004), že nárok žalobcu je premlčaný.

16. Dovolací súd sa s týmto právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, považuje ho za nesprávny a vo svojich dôsledkoch za neudržateľný.

17. Podľa § 445 OZ strata na zárobku, ku ktorej došlo pri škode na zdraví, uhradzuje sa peňažným dôchodkom; pritom sa vychádza z priemerného zárobku poškodeného, ktorý pred poškodením dosahoval.

18. Podľa § 447 ods. 1 OZ (v znení účinnom do 30. 7. 2004) náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite je rozdiel medzi priemerným zárobkom pred poškodením a zárobkom dosahovaným po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku.

19. Podľa § 447 OZ (v znení účinnom od 1. 8. 2004) náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo pri invalidite sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

20. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

21. Podľa § 106 ods. 1 OZ (v znení účinnom od 1. 4. 1983) právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

22. Podľa § 106 ods. 2 OZ najneskôršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

23. Námietka nesprávneho právneho posúdenia začiatku premlčacej doby sa v tejto veci týka nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie od 1. 4. 2002 do 31. 8. 2010, ktorý odvolací súd správne posudzoval podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 106 OZ upravuje premlčaciu dobu vo vzťahu ku všetkým právam na náhradu škody, t. j. aj k právu na náhradu škody na zdraví, ktorá spočíva v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, v ktorom prípade ako to správne uvádza aj odvolací súd, sa uplatní len subjektívna premlčacia doba. Právo na náhradu škody sa podľa § 106 ods. 1 OZ v znení účinnom od 1. 4. 1983 premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, ktorý konkrétny subjekt za škodu zodpovedá. Začiatok plynutia premlčacej doby je tu viazaný na subjektívny moment, ktorý spočíva vo vedomosti poškodeného o spôsobenej škode a o tom, kto za škodu zodpovedá. Ak sa poškodený stane v dôsledku škody na zdraví práceneschopným a po skončení pracovnej neschopnosti poberá len invalidný dôchodok, spravidla získava vedomosť o tom, že mu uchádza zárobok a vedomosť o rozsahu straty na zárobku umožňujúcej uplatnenie jej náhrady žalobou na súde až potom, čo bolo vydané rozhodnutie o priznaní invalidného dôchodku a poškodený sa o jeho existencii dozvedel. Do tej doby totiž nie je isté, či a v akej výške bude poškodenému priznaný invalidný dôchodok a teda v akom rozsahu dochádza k strate na zárobku.

24. Z ustanovenia § 100 ods. 1 OZ ale vyplýva, že hmotnoprávne účinky premlčania nastávajú, ak sú súčasne splnené dve podmienky, a to márne uplynutie premlčacej doby a námietka premlčania, ktorej sa dlžník dovoľá na súde. Márne uplynutie premlčacej doby ako objektívna právna skutočnosť, má za následok premlčanie práva, o ktoré ide. Za premlčané sa považuje právo, ktoré nebolo vykonané v dobe ustanovenej v zákone. O tom, že sa právo nevykonalo možno hovoriť len vtedy, keď uplynula

premlčacia doba a počas nej dlžník dobrovoľne nesplnil povinnosť zodpovedajúcu príslušnému právu a veriteľ sa sám nedomáhal svojho práva jeho uplatnením na súde, resp. u iného príslušného orgánu. To znamená, že predpokladom, aby vôbec premlčanie práva mohlo nastať, je okrem iného aj existencia konkrétneho práva na strane veriteľa, ktoré môže úspešne uplatniť žalobou na súde. Ak však dlžník dobrovoľne splní veriteľovi dlh riadne a včas, dochádza k zániku dlhu (§ 559 OZ) a tým aj k zániku príslušného práva veriteľa. V takomto prípade veriteľ nemá čoho sa žalobou na súde, prípadne na inom príslušnom orgáne, domáhať. Pokiaľ príslušné právo na strane veriteľa neexistuje, lebo dobrovoľným splnením dlhu zaniklo, nemôžu nastať ani hmotnoprávne účinky premlčania takéhoto neexistujúceho práva, a teda nemôže začať ani plynúť premlčacia doba (obdobne to konštatoval krajský súd v bode 18. rozsudku, ale v inej súvislosti). Z povahy veci je preto vylúčené premlčanie práva, ak dlžník dobrovoľne v zákonom stanovenej premlčacej dobe splní povinnosť, ktorá zodpovedá príslušnému právu veriteľa. Uvedené platí primerane aj v prípade nároku, ktorý má povahu opakujúceho sa plnenia, akým je tiež škoda na zdraví spočívajúca v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti. Pokiaľ teda subjekt, ktorý za škodu zodpovedá, dobrovoľne uhradza poškodenému riadne a včas stratu na zárobku od jej vzniku, na strane poškodeného k žiadnej ujme spočívajúcej v rozdieli medzi priemerným zárobkom pred poškodením a zárobkom dosahovaným po poškodení s pripočítaním invalidného dôchodku až do zastavenia (prerušenia) dobrovoľného plnenia, nedochádza. Za dobu, po ktorú bola strata na zárobku poškodenému riadne a včas plnená, nemôže nastať premlčanie práva, a teda ani začať plynúť premlčacia lehota. V takomto prípade sa poškodený dozvie o majetkovej ujme (škode) dňom, ktorým získa vedomosť o zastavení dobrovoľného plnenia zo strany subjektu zodpovedného za škodu, prípadne o jeho dôvode. Ak ide o tzv. súbeh zodpovedností, ako tomu je v preskúmvanej veci, zodpovednosť jedného subjektu (zamestnávateľa podľa Zákonníka práce) nevylučuje zodpovednosť subjektu druhého (priameho škodcu podľa Občianskeho zákonníka), a to ani keď každá z týchto zodpovedností je vybudovaná na inom princípe. Sama existencia nároku poškodeného voči zamestnávateľovi podľa Zákonníka práce nijako nevylučuje nárok poškodeného voči subjektu zodpovednému podľa Občianskeho zákonníka. Kým nie je nárok na náhradu škody uspokojený celkom jedným alebo druhým zodpovedným subjektom, zostávajú obidva zodpovedné. Je potom na poškodenom, voči ktorému zodpovednému subjektu si nárok na súde resp. u sociálnej poisťovne uplatní. (porovnaj rozhodnutie bývalého Najvyššieho súdu z 24. 9. 1968 sp. zn. 3 Cz 36/68 publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 3/1969, ktorého závery platia aj v danej veci obdobne). Pritom nie je podstatné, ktorý zo zodpovedných subjektov plnenie až do jeho zastavenia dobrovoľne poskytoval; je výlučne vecou týchto zodpovedných subjektov, ako sa navzájom vyporiadajú.

25. V preskúmvanej veci bolo nesporné, že žalobca utrpel dňa 7. 10. 1966 pri dopravnej nehode poškodenie na zdraví, v dôsledku ktorého bol práceneschopný do 8. 10. 1968, že rozhodnutím SDÚ zo 4. 9. 1969 mu bol priznaný od 8. 10. 1968 invalidný dôchodok, že u neho po skončení pracovnej neschopnosti dochádzalo k strate na zárobku a že za škodu na zdraví zodpovedá jednak predchodca žalovaného ČSAD n. p., Bratislava podľa Občianskeho zákonníka a jednak zamestnávateľ žalobcu Pozemné stavby, n. p. Nitra podľa Zákonníka práce. Zároveň bolo v konaní preukázané, že od začiatku vzniku nároku bola žalobcovi dobrovoľne strata na zárobku odškodňovaná (od jej vzniku zamestnávateľom žalobcu a od roku 1973 poisťovňou), a že od mája 2002 poisťovňa definitívne zastavila vyplácanie renty z dôvodu, že nová diferenčná renta po prepočte nevznikla s poukazom na nariadenie vlády č. 268/2003 Z. z., čo žalobcovi oznámila listom z 13. 2. 2004 (žalovaný ani intervenient pravdivosť týchto skutočností v dovolaní nespochybňoval). Na strane žalobcu tak za obdobie, kedy mu bola strata na zárobku zodpovedným subjektom (poisťovňou) dobrovoľne v zákonom stanovenej premlčacej lehote plnená, k žiadnej majetkovej ujme nedochádzalo. Po túto dobu, u žalobcu právo (nárok) spočívajúce v strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ktorého by sa mohol úspešne domáhať žalobou na súde, neexistovalo. Ak teda právo žalobcu neexistovalo, lebo povinnosť zodpovedajúca tomuto právu bola dobrovoľne plnená subjektom zodpovedným za škodu, neprichádza do úvahy ani jeho premlčanie (nemôže sa premlčať niečo, čo neexistuje). Nemohla potom ani začať plynúť subjektívna premlčacia doba od okamžiku, kedy sa žalobca dozvedel o vydaní rozhodnutia o priznaní invalidného dôchodku. V takomto prípade sa žalobca o škodu v podobe straty na zárobku mohol dozvedieť až v okamihu, v ktorom získal vedomosť o zastavení (jeho dôvode) dobrovoľného plnenia zo

strany subjektu zodpovedného za škodu, čo sa v danej veci mohlo stať najskôr v mesiaci jún 2002, keďže naposledy bolo poisťovňou dobrovoľne plnené v máji 2002. Ak žaloba bola žalobcom podaná na súde 1. 4. 2004, bola podaná v zákonom stanovenej dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe. Opačný názor, z ktorého nesprávne vychádzal odvolací súd (rovnako aj súd prvej inštancie) v svojich dôsledkoch v podstate znamená, že nárok každého poškodeného na náhradu straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti uplatnený na súde, hoci aj ihneď po zastavení dobrovoľného plnenia, by bol premlčaný, ak škodca prestal stratu na zárobku dobrovoľne plniť po uplynutí dvoch rokov od doby, kedy prvýkrát vznikla, čo je neprijateľné. Právo by sa totiž premlčalo skôr ako vzniklo.

26. Pre úplnosť treba dodať, že ak nárok žalobcu bol uspokojený len čiastočne (podľa žalobcu k strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti dochádzalo aj po zastavení dobrovoľného plnenia), zodpovedajú za škodu na zdraví naďalej obidva subjekty, t. j. tak žalovaný, ako aj zamestnávateľ žalobcu (jeho nástupca). Pokiaľ sa žalobca rozhodol domáhať sa svojho nároku žalobou na súde len voči žalovanému, t. j. nástupcovi priameho škodcu podľa Občianskeho zákonníka, využil svoje oprávnenie, ktoré mu patrí. Z hľadiska posúdenia premlčania nároku (ale aj z hľadiska pasívnej vecnej legitímácie) nie je vôbec relevantné to, či si žalobca uplatnil nárok pred podaním žaloby u žalovaného (jeho predchodcu), a ani to, kto zo zodpovedných subjektov poskytoval žalobcovi dobrovoľne plnenie spočívajúce v strate na zárobku od jej vzniku až do mája 2002.

27. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd (rovnako aj súd prvej inštancie) neposúdil žalobcom nastolenú otázku týkajúcu sa premlčania ním uplatneného nároku na náhradu škody na zdraví správne a dospel k nesprávnemu právnomu názoru, že nárok je premlčaný. Žalobca opodstatnene uplatnil dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci vyplývajúci z ustanovenia § 432 ods. 1 C. s. p. Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.).

28. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne tento súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.). V ďalšom konaní je súd prvej inštancie a odvolací súd právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 C. s. p.).

29. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.